

Asia: VN/4118/2019

Lausuntopyyntö parlamentaarisen ohjausryhmän ja asiantuntijatyöryhmän mietinnöstä, luonnos hallituksen esitykseksi avoimuusrekisterilaiksi

Lausunnonantajan lausunto

Kannatatteko avoimuusrekisterin perustamista Suomeen?

Kyllä

Mikä esillä olevista kolmesta avoimuusrekisterin soveltamisalavaihtoehdosta tulisi valita (eli mihin tahoihin kohdistuvaa lobbausta ilmoitusvelvollisuuden tulisi koskea)?

Eduskunta ja ministeriöt

Yleiset huomiot esityksestä

Teknologiateollisuuden lausunto

Teknologiateollisuus ry yhtyy Elinkeinoelämän keskusliiton lausuntoon ja kannattaa avoimuusrekisterin perustamista Suomeen. Rekisterillä voidaan vahvistaa poliittisen päätöksenteon avoimuutta ja läpinäkyvyyttä sekä hälventää edunvalvontaan tai lobbaukseen liittyviä negatiivisia ennako-oletuksia. Näin kansalaisten luottamus poliittiseen päätöksentekoon voisi vahvistua ja samalla voitaisiin välttyä epäasiallisilta vaikuttamiskäytännöiltä. Koska lobbaus on erottamaton osa poliittista päätöksentekoprosessia, on nähdäksemme tärkeää, että kansalaisilla on mahdollisuus arvioida varsinaiseen päätökseen johtaneiden prosessien oikeellisuutta.

Teknologiateollisuus on käyttänyt EU-edunvalvonnassaan jo pitkään EU:n avoimuusrekisteriä, joka on osoittautunut varsin toimivaksi. Euroopan neuvosto ja OECD ovatkin suositelleet avoimuusrekisteriä otettavaksi käyttöön myös Suomessa. Tutkimusyhteisö ja edunvalvontaa ammattimaisesti harjoittaneet tahot ovat suhtautuneet myönteisesti rekisterin perustamiseen.

Teknolohiateollisuus katsoo, että avoimuusrekisterin soveltamisalaan tulisi ottaa ensi vaiheessa maltillisesti vain eduskunta ja ministeriöt. Valtion virastoihin, saatikka koko valtiorhallintoon, kohdistuva soveltamisala ei ole nähdäksemme tarpeen, koska vaikuttamistyö kohdistuu demokraattisesti valittuihin päättäjiin, heidän avustajiinsa ja korkeimpiin virkamiehiin. Oikeusministeriön lobbausselvitys (Oikeusministeriön julkaisuja, Selvityksiä ja ohjeita 2021:6) tuo hyvin ilmi, että lobbausta ei tapahdu juurikaan valtior virastojen suuntaan.

Näemme riskinä, että liian suuri ensiaskele voisi johtaa epäselvään ja hallinnollisesti raskaan rekisterin käyttöönottoon, joka ei palvelisi rekisterin tavoitteita. Avoimuusrekisterin toimivuutta voidaan nähdäksemme arvioida myöhemmin rekisterin käyttöönoton jälkeen, jolloin soveltamisalan laajentamisen tarpeellisuutta voidaan harkita saatujen kokemusten perusteella.

Lisäksi lain perusteluissa on syytä todeta selkeästi, että rekisteriin tehtävien toimintailmoituksen kirjattavien tapaamisten on kohdistuttava lainsäädäntöön tai budjettipäätösten valmisteluun. Tämä selkeyttäisi ilmoituskäytäntöä institutionaalisten toimijoiden sekä yritysten osalta.

On huomattava, että ammattimaista edunvalvontaa harjoittavan yrityksen tai järjestön piirissä voi olla erikseen lobbareita, jotka ensisijaisesti hoitavat edunvalvontaa viestimällä päättäjille lainsäädännön muutostarpeista, kuin myös asiantuntijoita, jotka käyvät virkamiesten kanssa tiivistä vuoropuhelua ilman varsinaista poliittista agendaa. Selkeämpi maininta lain perusteluissa varmistaisi, että myös jatkossakin niin alemmat virkamiehet kuin eri alojen asiantuntijat voisivat käydä rakentavaa vuoropuhelua ilman ylimääräistä hallinnollista taakkaa. Käytäntö olisi selkeämpi yritysten kannalta, kun rekisteröintikynnys ei ylittyisi esimerkiksi yhteydenpidon kohdalla, joka koskettäisi esimerkiksi tuotemerkkinointia.

VTV:n on määrä asettaa sidosryhmistä koostuva neuvottelukunta, jonka tehtävänä olisi seurata avoimuusrekisterin toimeenpanoa, tehdä aloitteita toiminnan

kehittämiseksi sekä toimia virallisena yhteistyöelimenä lakiin liittyville sidosryhmille. Teknolohiateollisuus pitää neuvottelukuntaa tarpeellisena toimielimenä edunvalvontakulttuurin parantamisen kannalta. Nähdäksemme neuvottelukunta olisi syytä asettaa mahdollisimman pian lain hyväksymisen jälkeen jo ennen vuotta 2023, jolloin varsinainen rekisteri on määrä ottaa käyttöön. Näin neuvottelukunta voisi antaa tarvittavaa asiantuntija-apua VTV:lle rekisterin käyttöön liittyvässä ohjeistuksessa ja neuvonnassa.

Lisätietoja:

Anna Ranki

Johtaja

Viestintä ja vaikuttaminen.

Kuoppala Tuomas

Teknologiateollisuus ry - Anna Ranki, Johtaja, Viestintä ja vaikuttaminen